

בוחן שני – היסוד הנפשי

חומר עזר מותר: חוק העונשין נקי מרישומים.
שימו לב: אין לחרוג מהמקום המוקצה! חריגה לא תיקרא!
כתבו בעט שחור או כחול בלבד!

חלק ראשון (50 נק')

מזה כמה חודשים קיימת מתיחות קשה בגבולה הצפוני של מדינת ישראל. לוחמי חזבאללה מפרים את הסכם הפסקת האש שנחתם לאחר העימות האחרון: הם מתקרבים לגדר הגבול, מניפים דגלים, צועקים קריאות גנאי נגד תושבי היישובים הסמוכים לגבול ואף יורים באוויר בכל שעות היממה. מוטי מפקד כיתת הכוננות באחד היישובים בצפון, אינו מרוצה מהעובדה שממשלת ישראל בחרה במדיניות הבלגה והחליט לעשות מעשה שיאלץ את ישראל להכות בארגון הטרור. באישון לילה יצא מביתו חמוש בנשקו האישי וברימון יד (הנתונים לו עקב תפקידו כמפקד כיתת הכוננות) והתמקם סמוך לגדר המערכת אל מול עמדה של חזבאללה. לאחר שבדק מימינו ומשמאלו שהשטח נקי מכוחות צה"ל החל לירות צרורות אל עבר אחת העמדות של חזבאללה וסיים בזריקת רימון היד. כתוצאה מהפעולה העצמאית של מוטי נפגעו מספר מחבלים וכן רכוש של אזרחים על אדמת לבנון. ממשלת לבנון הגיבה באש ארטילרית אל עבר שטח ישראל, וצה"ל השיב בירי פגזים ובהפצצות מהאוויר, ובכך נפתח עימות מזוין בין שתי המדינות. בחקירתו אמר מוטי: "בסך הכל רציתי לגרום למחבלים לבצע פעולה צבאית נגדנו על מנת שנשיב להם אפיים ונפסיק להיות פראירים ולהבליג. נקטתי בפעולות אלה משום דאגה לביטחון מדינת ישראל ותושבי הצפון, ובוודאי שלא התכוונתי לסייע לאויב!"

א. דונו באחריותו הפלילית של מוטי לעבירה לפי סעיף 98 לחוק העונשין. הניחו כי גרסתו בחקירה תתקבל כמהימנה. (40 נק').

סעיף 98 זכר למתחמה היטן עבירת מחנה (עבירה התנהגותית שיש לה יוצר).
היסוד הנפשי ה'צ'ל'ן בשביל להרשע בעבירה הוא כאמור בסעיף "טונה".
ה'סג' היה כחול הוא מחשבה פלילית (ניון להעבירה שותפת) *
מא' התכוון לפגוע בעמדת חזבאללה, במחבלים ובכוו. התארה
אלו הייתה לפי החקירה, עזרונה למחבלים לפתוח באש כנגד שהצוות
ישראל תג'ב באש ותפסיק עם הצ'נות וההבלגה להיות הברות הסכם
הוא נצט מצבאללה. ~~הוא~~ לפיכך נכאן שאל היסוד הנפשי ההכרחי
אל מחשבה פלילית מתקיים אלם היסוד הנפשי החסרי אל טונה ביחס
למטבלה שיתק (הוא) מא' התכוון לערום לפעולה צבאית נגד ישראל.
עטן אפשר להרשע לפי סעיף 98 היא. סעיף 98 סיבא מרשע
ביאסר עולם אין בליתיה ני שגגאן שהתכוון לפי עאלו' = זה לא
המצב במקרה שלנו כי מא' אמר בבירור שהוא התכוון לצבאית עב' אחיון

א"ס י"פ
ר-)

המז'נה ותושבי הצפון ולן עסי' לאו"ה. מצד שני לפי רצונת הצבא
 בסוף סוף ניתן לתור שמו"ס, כמקד כחמת הטלנית, שמיכר
 את האזור והוצע ~~לצבא~~ לטובת האו"ה, בייחוד לאור הברת
 ההסכם הפסקת האש מצד ת"צבאל"ה, היה צריך לצפות שהפסקת
 שוקט על סיי"ל ל' שיהיה אמן למצבטאל"ה. ולכן אפשר לזהר
 בסעי' 98 ש'פאן כמי שסיים לאו"ה ~~(הנכונת הלת הצבאית)~~.
 כ' הלת הצבאית היא ראייה גראש לגתבותית התוצאה, כאפשרות
 קרובה למוצא' שהתוצאה תיקרה, כמנה כמאונה.

* היה למו"ס מחשבה פלילית לט"ה המשנה, לנסיבות ולתוצאה שתקרה.
 א' שששה = התנהגות. בטובה להביא עידי... יוצר. מששה ש'ש
 או כפי להבנה לכן = נסיבה.

יחסי
 פנימי

ב. הניחו כי ממשלת לבנון וארגון חיזבאללה בחרו שלא להגיב באש חרף פעולתו של מוטי. האם ניתן להרשיעו בכל זאת בעבירה לעיל? (10 נק').

מכרה על חייבם שהיו צד / התלבוה
 ניתן להרשיעו בל זאת כ' בסבירות ~~לחייבם~~ שהתלבוה צבאה
 מילרה, ~~הצבא~~, המסיק שששית משלו לערום לפי. כמאן: "האוי"ם
 על אצב בטוונה לפכח יצו".

חלק שני - שאלות רבות-ברירה (50 נק')

לפניכם שאלות רבות-ברירה. בכל שאלה סמנו בעיגול את התשובה הנכונה ביותר. יש לסמן תשובה אחת בלבד.

1. מנחם, אדם בן 66 שנראה צעיר מאוד לגילו, העיר לרמי על שעקף אותו בתור בסופרמרקט. רמי, שחמתו בערה בו, הוציא אולר קפיצי מכיסו ודקר את מנחם כך שנגרמו לו חבלות חמורות בפלג גופו העליון. בבית המשפט אמר רמי: "לא ידעתי שמדובר באיש זקן, הוא נראה לי מאוד

צעיר כך שאפילו לא חשדתי בכך! לו הייתי יודע לא הייתי תוקף אותו". הניחו כי גרסתו של רמי

התקבלה בבית-המשפט. האם ניתן להרשיעו בעבירה לפי סעיף 368(ב) לחוק העונשין?

- כן, מה שנדרש לצורך הרשעה הוא שהקורבן יהיה "זקן" לפי הגדרת החוק.
- כן, כיוון שכלל עצימת העיניים דורש חשד אובייקטיבי, כך שאם אדם מן הישוב בנעליו של רמי היה יכול לחשוד כי מדובר בזקן – ייראו את רמי כמי שהיה מודע לכך.
- לא, כיוון שכלל עצימת העיניים דורש חשד סובייקטיבי, כך שאם רמי לא חשד בפועל כי מדובר בזקן – לא ייראו אותו כמי שהיה מודע לכך.
- ד. לא, כיוון שרמי לא רצה לתקוף אדם זקן.

2. איזה מן המשפטים הבאים נכון על-פי דיני העונשין בישראל?

- רשלנות אינה יסוד נפשי.
- בעבירות תוצאתיות אין צורך להוכיח יסוד נפשי הכרתי, אלא רק יסוד נפשי חפצי.
- בעבירות אחריות קפידה התביעה פטורה מלהוכיח יסוד נפשי.
- ניתן להחליף יסוד נפשי הכרתי של מודעות בכלל הצפיות.

3. גיא נהג ברכבו הפרטי כאשר לצדו ישבה אימו. במהלך הנסיעה ביצע גיא מספר רב של עבירות תנועה מסכנות חיים: הוא עקף רכב תוך מעבר קו הפרדה רצוף וחצה צמתים באור אדום חרף זעקותיה של אימו שיחדל מכך. גיא חשב לעצמו: "למרות שקיים סיכוי שתקרה תאונה קטלנית, אינני רוצה בכך ולי זה לא יקרה. לכן אשתדל מאוד למנוע תאונה שכזאת". בצומת החמישי אותו חצה גיא באור אדום, רכבו התנגש קשות ברכב אחר אשר חצה כחוק באור ירוק ואימו נהרגה במקום. הניחו כי גיא הועמד לדין על רצח לפי סעיף 300(א)(1). האם ניתן להרשיעו בעבירה?

- א. כן, כיוון שגיא מקיים את היסוד הנפשי החפצי הדרוש להרשעה בעבירה - אדישות.
- ב. לא, כיוון שלא התקיים בגיא יסוד נפשי של "כוונה תחילה".
- ג. לא. המדובר בעבירות תעבורה.
- ד. כן, כיוון שגיא מקיים את היסוד הנפשי החפצי הדרוש להרשעה בעבירה – קלות דעת.

4. אילו מהאמרות הבאות עשויה להסביר מדוע כולל המשפט הפלילי עבירות רשלנות?

- א. רשלנות משקפת בחירה של הרשלה שלא לדעת.
- ב. עבירות רשלנות מוצדקות משיקולים תועלתניים של הרתעה.

ככלל, אבן הבוחן במשפט הפלילי היא האדם מן היישוב ולא הנאשם הסובייקטיבי.

ד. תשובות א' וב' נכונות.

5. סמנו את האמרה הנכונה ביותר, על-פי הקטעים שקראתם מכתביהם של Kadish &

Schulhofer ושל Ashworth.

א. לגישתו של Ashworth, דרישת היסוד הנפשי מבוססת על עקרון האוטונומיה לפיו אדם

בוחר באופן חופשי כיצד לפעול והאם לפעול. לעומת זאת Kadish & Schulhofer סבורים

כי דרישת היסוד הנפשי מוצדקת מטעמים תועלתניים.

ב. לפי המובן הרחב של היסוד הנפשי ניתן שלא להרשיע אדם אף על פי שהיה מודע

למעשיו, אם למשל עומד לו סייג של היעדר שליטה.

Ashworth סבור כי לא ראוי לחוקק עבירות רשלנות, לעומת Kadish & Schulhofer

הסבורים כי ראוי לחוקק עבירות רשלנות.

ג. לפי המובן הרחב של היסוד הנפשי – בגדר היסוד הנפשי נכללים גם רגשות שהביאו את

הנאשם לפעול כמו זעם, חשש, קנאה התלהבות וכדומה.

בהצלחה!!